

TUOMITSEN TEIDÄT SYNKKÄÄN NAURUUN.

AL 23.8.2003

A Johanna Vehkoo

Maailmanlopun saarnaaja Tuomari Nurmio sotkee patetiaa ja parodiaa

Sota takoo / maapallon kalloa / verisellä nyrkkiraudalla / laskukone jalkaa / kansan kahtia / kauppa tarvii kauppiaat / ja sota sotilaat.

Rivit on kirjoittanut **Haanu Nurmio**, Handeksi kutsuttu ja Tuomarina tunnettu. Tuomari Nurmio on ensimmäinen Eino Leino -palkinnon saanut rocklyriikko.

Tänään eletään / tänään iloitaan / Kynsistämme kylmään kiveen / ei jää jälkeäkään.

Niin Nurmion kuin muidenkin suomalaisten rocklyriikoiden määlaaman maailmankuvan voisi äkkiseltään mieltää synkeäksi ja karuksi, mutta ei se mitään jatkuvaa **Viidenentoista yön** painajaista ole.

Suomenkieliset bändit kuitenkin harvemmin tyytyvät sisällöttömään jee jee rallatukseen.

Tuhansien murheellisten laulujen maan rokkarit laulavat metsäläiskansan syvimmästä olemuksesta, suomalaisesta sielunmaisemasta. Se maisema on karu, mutta hauska.

Suomirokin kuuntelijat kuuntelevat sanoja tarkkaan, ja tietävät että itkun takana väijyy useimmiten nauru. Ahdistavien ja rujojen lyriikoiden takaa paljastuu ironiaa ja lem-

peämpiäkin huumorin lajeja.

Juuri huumori synkkämielisyyden vastapainona on suomalaisen rocklyriikan yhteinen nimittäjä.

- Varsinaisen Suomi-rockin syntyyn liittyy tietty junttimaisuus, Popedaan, Eppuihin ja sen sellaisiin. Uranuurtajat kiinnittivät huomiota nimen omaan sanojen hauskuuteen, selittää sanoittaja **Heikki Salo**.

Miljoonasateesta tuttu Salo tekee nykyään lyriikoita enemmän muille kuin itselleen. Hän myös opettaa sanoittamista.

- **Juice Leskinen** on täysin humoristi, **Dave Lindholm** taas ei ole, mutta **Hector** on joskus. Tuomari Nurmio on enemmän humoristi kuin moni luulee, Salo luonnehtii.

■ Rock-runoiu vaatii tiivistämisen jaloa taitoa. Sanoittajan pitää päästä irti arkiajattelusta ja sanoa jotain olennaista keskimäärin kolmessa minuutissa.

Useita myyntilistoilla menestyviä artisteja arvostetaan juuri "hyvien sanojen" takia. Teinit osaavat ulkoa Zen Cafén **Samuli Putron**, YUP:n **Jarkko Martikaisen** ja **Maija Viikkumaan** sanoitukset - aivan niin kuin 1980-luvulla **Dingon Neumannin** tai **Yön Jussi Hakulisen** tekstit.

Viikko sitten lauantaina menehtyneen **Gösta Sundqvistin** lukuisat **Leevi & The Leavings** -hitit kuuluivat rakastetuimpiin pop-sanoituksiin.

Seuraavalla sivulla sanoittamista ruotivat Tuomari Nurmio, Heikki Salo ja viimeisin rocklyriikkakilpailun voittaja **Sanna Korkee**.

Jatkuu seuraavalla sivulla



Salo myy sanoja työkseen

Ä Johanna Vehkoo

Rocklyriikka on sävellettyä puhekieltä, joka noudattaa musiikin rytmiä

Ollakseen Suomen tuottelaimen roksanoittaja Heikki Salo ei ole perinteisessä mielessä kovin rock. Tamperealaistunut muusikko pyyhkii marjamehua lattialta samalla kun puhuu biisinteosta.

Melumajain vuotamiskatastrofi on tapahtunut sopivasti juuri ennen kuin perheen pitäisi lähteä viikonlopuksi mökille.

Työhuoneen seinällä roikkuu sentään kultalevyjä.

Harvakseltaan keikkaileva Miljoonasade saa solistiltaan yhä vähemmän huomiota. Salo tekee sanoituksia lähinnä muille artisteille. Kunnan työlläisen tapaan Salo sanoittaa yhdeksästä viiteen.

Tosin nykyään Salo suoittaa työaikanaan myös prosaa, näy-

telmätekstejä ja tv-käsikirjoituksia.

Sanat syntyvät tilaustyönä joko valmiiseen sävellykseen tai ilman musiikkia. Vakiotilaajia ovat esimerkiksi Tommi Läntinen ja Maarit Huumerinta.

Salo myös opettaa sanoittamista. Hän on vetänyt lyriikkakursseja 1980-luvulta lähtien "nuorisotiloilta Sibeliuksen Akatemiaan". Suunnitteilla on sanoituskoulu nettissä ja mahdollisesti kirjakin aiheesta.

Riimi on tuontitavaraa

Ennen Salo tapasi viettää pitkiä toiveja kirjastossa, mutta nyt internet on korvannut hakuteokset. Faktatieto kiehtoo sanoittajaa. Mielikuvitusta ruokkiva triivatioto voi sattua silmään yhtä hyvin afrikkalaisesta timanttikaivoksesta kertovasta uutisesta kuin vaikkapa hyvältä kuulostavasta italialaisesta kaupungin nimestä.

Olen niin itsepäinen, että ruuvaan biisejä liki sairauten asti. En muuten saa rauhaa. Se on aika holistista puuhaa, mutta valmiista biisistä saadun tyydytyksen taso on kyllä mielellön.

Salo luonnehti suomen kieltä laulun sanoittajan kannalta kulmikkaaksi ja äänneellisesti voimakkaaksi.

Rajoituksia sanoittajalle tuo esimerkiksi sanojen rytmitys. Esimerkiksi suomen ja englannin sanat rytmittyvät eri tavalla. Myös riimittely ja tavutus on erilaista.

Suomen kielessä on ikävän vähän yksitavuisia sanoja. Salo valittelee.

Taannoin Salo kielsi itseltään kuu-sanan käytön. Tunnelmallista yksitavuisista sanaa tuli käytettyä aina kun ei muuta keksinyt.

Lyhyiden sanojen vähyydestä aiheutuu vaikeuksia riimien ja rytmin kanssa, mutta sen voi kääntää voitoksi: suomalaisessa rocklyriikassa on tavattu mitä keksellämpää riimejä. Esimerkiksi Eppu Normaalin Mikko Saarela ja sittemmin Martti Syrjä kehittivät hupaisan tavan rakentaa riimejä "väärin".

Riimi on itse asiassa tuontitavaraa: se tuli Suomeen renessanssin aikoihin katolisen kirkon laulujen mukana.

Esimerkiksi Porthan ja Lönnroff olivat sitä mieltä, että riimit ovat länsimaista hapatusta. Alkusoinnua, tyyliin vaka-

vanha Väinämöinen, olisi pitänyt riittää.

Rokkarit jatkavat Helismaan työtä

Olisiko Dingo voinut aikanaan laulaa isän ja äidin ylistyksen. Niin kuin 16-vuotias räppäri Pikku G nyt tekee? Salo kysyy.

Vastaus on jyrkkä ei. Laulutesti siis vapautuu koko ajan. Aihepiirit laventuvat, ja sallittuja teemoja tulee lisää.

Salo uskoo, että suomalaiset musiikkikuuntelijat arvostavat tekstejä ja keskittyvät niiden kuuntelemiseen enemmän kuin "suuressa maailmassa" tehdään.

Se on Juicen, Hectorin ja Daven syytä. Varhaiset tekijät tulivat keihin Reino Helismaan kuoltua, ja jatkoivat sitä samaa kerronnan perinnettä. Musiikin tekstipainotteisuus ei päässyt välillä katkeamaan.

Edellä mainitut viisikymppiset herrat ovat ohjanneet yllätyvän paljon nuorison kuuntelutottumuksia.

Erityineu huomio on, että suomalaisessa rocklyriikassa tuntuu olevan huomattavasti enemmän huumoria kuin angloamerikkalaisissa sanoituksissa. Huomatta-

van monet Suomi-rockin uranuurtajat kun sattuvat olemaan melkoisia humoristeja.

Huumoripainotteisuuden lisäksi suomalaisen rocklyriikan erityispiirteenä voi pitää luontotematikan yleisyyttä. Suomalaisrokkarit ovat vielä sen verran metsäläisiä, että luonto ja vuodenaajat kirjoittavat kynästä laulua. A.W. Yrjänän luontosymboliikka ja mystiikka ovat innoittaneet jopa gradun tekoon.

Lauluteksti pitää aina kuulla

Heikki Salo muistuttaa, että lauluteksti on aina puhuttu: puhekieltä ja retorikkaa, eikä leimallisesti kirjoitettua tekstiä.

Esimerkiksi Juicen sanoitus "Anne ja Jacques lehdessä" pusas, siinä luki smack" ei toimi muuten kuin ääneen lausuttuna.

Runossa on rytmi itsessään. Lauluteksti puolestaan noudattelee musiikin ja melodian rytmiä. Runon esteettinen kokonaisuus muodostuu myös rytmistä, mutta laulun sanat voivat vaikuttaa paperilta luettuna jolkotuksetta.

Salo tosin myöntää, että moni lauluteksti toimii runonakin, il-

man musiikkia. Rocklyriikoiden julkaiseminen runokokoelmina ei Saloa häiritse, kunhan lukijalle tehdään selväksi, että kyseessä ovat laulutekstit.

Toisin kuin missään muussa kirjallisuuden lajissa, sanoitukset kirjoitetaan varta vasten toimimaan yhdessä musiikin kanssa.

Vasta kappaleen kuullessaan ihminen voi aistia laulejan tarkoitettujen sanojen sävyn, esimerkiksi piilotetun ironian.

Salon mukaan hyvä teksti vutoaa kuulijan ja tuo aina mukanaan jotain uutta, mutta sivuaa myös traditiota.

Lisäksi siinä pitää olla jokin koukku, joka vetäisee kuulijan mukaansa. Jos teksti rimmaa hyvin ja on rento, ei se välttämättä kaipaakaan kummempaa asiaa. Mutta toki biiseihin voi upottaa vaikka minkälaisia järkäleitä.

Salon mielestä lauluntekijän oman maailmankuvan kuuluu silti välittyä tekstistä tavalla tai toisella.

Sitä en ymmärrä, että jotkut haluavat rajata kaiken poliittisen pois teksteistään – tai ylipäätään jonkun aihepiirin rajaamista pois. Biisi on väline, jolla yritän ymmärtää maailmaa. Se on minun johtajatukseni.

Peikotiloja, viinaa ja Rannanjärvi

Keskellä kumpujen, mullasta maan, isät ylipäin katsovat polkimaan / työttömyys, viina, kirves ja perhe, lumihanki, poltisi ja viimeinen erhe. Martti Syrjä: Tuhansein merheelisten laulujen maa

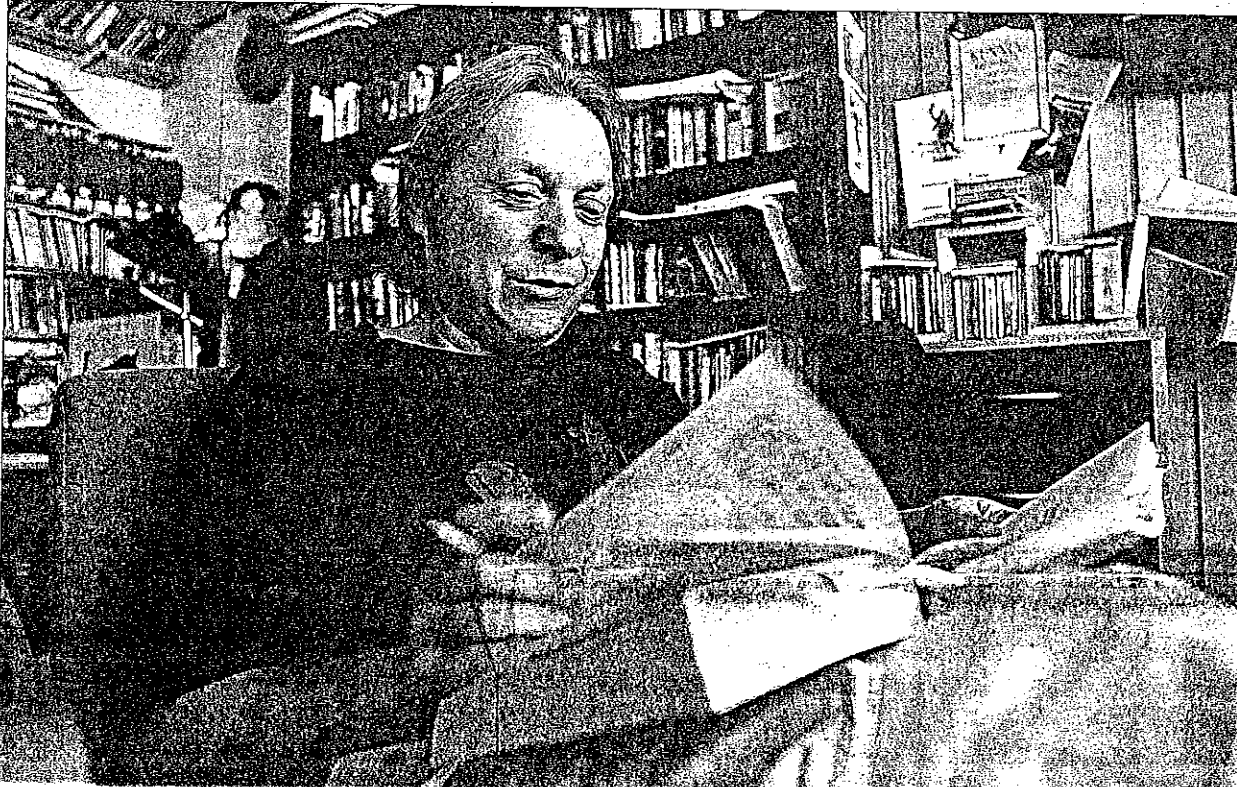
Minä suojele sinua kaikelta / mitä ikinä keksikkin pelätä / ei ole sellaista pimeää / jota minun hento käteni ei torjuisi. Anni Sinnemäki: Minä suojele sinua kaikelta

Veimo älä ole onneton / meillä melkein kaikki laitteet on / jotka kehitys on tuonut tullessaan / vaikka kaikki eivät niistä piittaa. / Kerää kynttilät pois emme tarvitsenyt romantiikkaa / kun olen hankkinut meille tuvan täydeltä elektroniikkaa. Gösta Sundqvist: Onnelliset

Ei saa laulaa Rannanjärvellä / Rannanjärvi on kuullu / Ei saa laulaa Kekkosesta, joka / Kummille valkkan kuopattu. Pauli Hanhinen: Oi Suomen puoria

Sielussani tumma laulu helähtää / perkele, Rannanjärvi elää! Hannu Nurmio: Rannanjärvi elää!

Joskus tuntuu, ett' maailma kufkee / Ilmapellona katuspuistoon / Annan kitaran laulaa vaan. Dava Lehtinen: Tapani



Lehtinen - Aamulehti

Salo myy sanoja työkseen

Å Johanna Vehkoo

Rocklyriikka on sävellettyä puhekieltä, joka noudattaa musiikin rytmiä

Ollakseen Suomen tuottelaimen roksanoittaja Heikki Salo ei ole perinteisessä mielessä kovin rock. Tamperealaistunut muusikko pyyhkii marjamehua lattialta samalla kun puhuu biisinteosta.

Melumajain vuotamiskatastrofi on tapahtunut sopivasti juuri ennen kuin perheen pitäisi lähteä viikonlopuksi mökille.

Työhuoneen seinällä roikkuu sentään kultalevyjä.

Harvakseltaan keikkaileva Miljoonasade saa solistiltaan yhä vähemmän huomiota. Salo tekee sanoituksia lähinnä muille artisteille. Kunnan työlläisen tapaan Salo sanoittaa yhdeksästä viiteen.

Tosin nykyään Salo suoletta työaikanaan myös prosaas, näy-

telmätekstejä ja tv-käsikirjoituksia.

Sanat syntyvät tilaustyönä joko valmiiseen sävellykseen tai ilman musiikkia. Vakiotilaajia ovat esimerkiksi Tommi Läntinen ja Maarit Huumerinta.

Salo myös opettaa sanoittamista. Hän on vetänyt lyriikkakursseja 1980-luvulta lähtien "nuorisotiloilta Sibeliuksen Akatemiaan". Suunnitteilla on sanoituskoulu netissä ja mahdollisesti kirjakin aiheesta.

Riimi on tuontitavaraa

Ennen Salo tapasi viettää pitkiä toiveja kirjastossa, mutta nyt internet on korvannut hakuteokset. Faktatieto kiehtoo sanoittajaa. Mielikuvitusta ruokkiva triiviatieto voi sattua silmään yhtä hyvin afrikkalaisesta timanttikaivoksesta kertovasta uutisesta kuin vaikkapa hyvältä kuulostavasta italialaisesta kaupungin nimestä.

Olen niin itsepäinen, että ruuvaan biisejä liki sairauten asti. En muuten saa rauhaa. Se on aika holistista puuhaa, mutta valmiista biisistä saadun tyydytyksen taso on kyllä mielellön.

Salo luonnehti suomen kieltä laulun sanoittajan kannalta kulmikkaaksi ja äänneellisesti voimakkaaksi.

Rajoituksia sanoittajalle tuo esimerkiksi sanojen rytmitys. Esimerkiksi suomen ja englannin sanat rytmittyvät eri tavalla. Myös riimittely ja tavutus on erilaista.

Suomen kielessä on ikävän vähän yksitavuisia sanoja. Salo valittelee.

Taannoin Salo kielsi itseltään kuu-sanan käytön. Tunnelmallista yksitavuisista sanaa tuli käytettyä aina kun ei muuta keksinyt.

Lyhyiden sanojen vähyydestä aiheutuu vaikeuksia riimien ja rytmin kanssa, mutta sen voi kääntää voitoksi: suomalaisessa rocklyriikassa on tavattu mitä keksellämpää riimejä. Esimerkiksi Eppu Normaalin Mikko Saarela ja sittemmin Martti Syrjä kehittivät hupaisan tavan rakentaa riimejä "väärin".

Riimi on itse asiassa tuontitavaraa: se tuli Suomeen renessanssin aikoihin katolisen kirkon laulujen mukana.

Esimerkiksi Porthan ja Lönnroff olivat sitä mieltä, että riimit ovat länsimaista hapatusta. Alkusoinnua, tyyliin vaka-

vanha Väinämöinen, olisi pitänyt riittää.

Rokkarit jatkavat Helismaan työtä

Olisiko Dingo voinut aikanaan laulaa isän ja äidin ylistyksen. Niin kuin 16-vuotias räppäri Pikku G nyt tekee? Salo kysyy.

Vastaus on jyrkkä ei. Laulutesti siis vapautuu koko ajan. Aihopiirit laventuvat, ja sallittuja teemoja tulee lisää.

Salo uskoo, että suomalaiset musiikkikuuntelijat arvostavat tekstejä ja keskittyvät niiden kuuntelemiseen enemmän kuin "suuressa maailmassa" tehdään.

Se on Juicen, Hectorin ja Daven syytä. Varhaiset tekijät tulivat kehiin Reino Helismaan kuoltua, ja jatkoivat sitä samaa kerronnan perinnettä. Musiikin tekstipainotteisuus ei päässyt välillä katkeamaan.

Edellä mainitut viisikymppiset herrat ovat ohjanneet yllätyvän paljon nuorison kuuntelutottumuksia.

Erityineu huomio on, että suomalaisessa rocklyriikassa tuntuu olevan huomattavasti enemmän huumoria kuin angloamerikkalaisissa sanoituksissa. Huomatta-

van monet Suomi-rockin uranuurtajat kun sattuvat olemaan melkoisia humoristeja.

Huumoripainotteisuuden lisäksi suomalaisen rocklyriikan erityispiirteenä voi pitää luontotematikan yleisyyttä. Suomalaisrokkarit ovat vielä sen verran metsäläisiä, että luonto ja vuodenaajat kirjoittavat kynästä laulua. A.W. Yrjänän luontosymboliikka ja mystiikka ovat innoittaneet jopa gradun tekoon.

Lauluteksti pitää aina kuulla

Heikki Salo muistuttaa, että lauluteksti on aina puhuttu: puhekieltä ja retorikkaa, eikä leimallisesti kirjoitettua tekstiä.

Esimerkiksi Juicen sanoitus "Anne ja Jacques lehdessä" pusas, siinä luki smack" ei toimi muuten kuin ääneen lausuttuna.

Runossa on rytmi itsessään. Lauluteksti puolestaan noudattelee musiikin ja melodian rytmiä. Runon esteettinen kokonaisuus muodostuu myös rytmistä, mutta laulun sanat voivat vaikuttaa paperilta luettuna jolkotuksetta.

Salo tosin myöntää, että moni lauluteksti toimii runonakin, il-

man musiikkia. Rocklyriikoiden julkaiseminen runokokoelmina ei Saloa häiritse, kunhan lukijalle tehdään selväksi, että kyseessä ovat laulutekstit.

Toisin kuin missään muussa kirjallisuuden lajissa, sanoitukset kirjoitetaan varta vasten toimimaan yhdessä musiikin kanssa.

Vasta kappaleen kuullessaan ihminen voi aistia laulejan tarkoitettaman sanojen sävyn, esimerkiksi piilotetun ironian.

Salon mukaan hyvä teksti vetoaa kuulijaan ja tuo aina mukanaan jotain uutta, mutta sivuaa myös traditiota.

Lisäksi siinä pitää olla jokin koukku, joka vetäisee kuulijan mukaansa. Jos teksti rimmaa hyvin ja on rento, ei se välttämättä kaipaakaan kummempaa asiaa. Mutta toki biiseihin voi upottaa vaikka minkälaisia järkäleitä.

Salon mielestä lauluntekijän oman maailmankuvan kuuluu silti välittyä tekstistä tavalla tai toisella.

Sitä en ymmärrä, että jotkut haluavat rajata kaiken poliittisen pois teksteistään – tai ylipäätään jonkun aihepiirin rajaamista pois. Biisi on väline, jolla yritän ymmärtää maailmaa. Se on minun johtajatukseni.

Peikotiloja, viinaa ja Rannanjärvi

■ Keskeiltä kumpujen, mullasta maan, isot ylipäin katsovat polkimaan / työttömyys, viina, kirves ja perhe, lumihanki, poltisi ja viimeinen erhe. Martti Syrjä: Tuhansein merheelisten laulujen maa

■ Minä suojele sinua kaikelta / mitä ikinä keksikkin pelätä / ei ole sellaista pimeää / jota minun nento käteni ei torjuisi. Anni Sinnemäki: Minä suojele sinua kaikelta

■ Veimo älä ole onneton / meillä melkein kaikki laitteet on / jotka kehitys on tuonut tullessaan / vaikka kaikki eivät niistä piittaa. / Kerää kynttilät pois emme tarvitsen nyt romantikkaa / kun olen hankkinut meille tuvan täydeltä elektroniikkaa. Gösta Sundqvist: Onnelliset

■ Ei saa laulaa Rannanjärvellä / Rannanjärvi on kuullu / Ei saa laulaa Kekkosesta, joka / Kummillee valkikon huopattu. Pauli Hanhinen: Oi Suomen puoria

■ Sielussani tumma laulu helähtää / perkele, Rannanjärvi elää! Hannu Nurmio: Rannanjärvi elää!

■ Joskus tuntuu, ett' maailma kufkee / Ilmapellona katuspuistoon / Annan kitaran laulaa vaan. Dava Lehtinen: Tapani



Lehtinen - Aamulehti